

Examenul de bacalaureat național 2017

Proba E. c)

Istorie

Simulare pentru clasa a XII-a

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TÉMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné úryvky:

A. „Dňa 22. apríla 1964 rozšírená plenárka Ústredného výboru Rumunskej robotníckej strany (*Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român*) prijme *Vyhlásenie o postoji RKS (P.M.R.) voči medzinárodnému komunistickému a robotníckemu hnutiu*, prostredníctvom ktorého, využívajúc nedorozumenia medzi komunistickými stranami Sovietskeho zväzu a Číny, sa pokúsi vymaniť spod sovietskeho vplyvu. Tento nový postoj nanútil i zmenu ústavy Rumunskej ľudovej republiky (*Republica Populară Română*) z 24. septembra 1952, lebo táto svojím obsahom stanovila závislosť Rumunska (*România*) od Sovietskeho zväzu. Preto sa aj dňa 7. marca 1965 zorganizujú voľby do Veľkého národného zhromaždenia, ktoré potom 21. augusta 1965 prijme novú ústavu, ktorá vyhlási [...] «Rumunskú socialistickú republiku (*Republica Socialistă România*)» (čl. 1), považujúc tak, že sa už dosiahla vyššia úroveň rozvoja na ceste budovania komunizmu, a to so socialistickým hospodárstvom (čl. 5), so socialistickým vlastníctvom (čl. 6), ako základ každej formy vlastníctva a so štátnym monopolom nad zahraničným obchodom (čl. 8).

Aby sa zdôraznila nezávislosť krajiny, Sovietsky zväz sa už vôbec nespomína v texte ústavy [...]. Vedúca úloha komunistickej strany je zdôraznená ešte viac, lebo ona sa javí ako základný princíp ústavy, súc obsiahnutá v jednom článku, hneď na jej začiatku: «Čl. 3. – V Rumunskej socialistickej republike vedúcou politickou silou celej spoločnosti je Rumunská komunistická strana (*Partidul Comunist Român*).»”

(E. Focșeneanu, *Istoria constituțională a României (1859-1991)*)

B. „Ústava ZSSR z roku 1977 veľmi zdôrazňuje jednotu: «ZSSR [...] spája všetky národy a národnosti s cieľom spoločného budovania komunizmu» (čl. 70). Ten istý článok upresňuje, že «ZSSR je zjednoteným mnohonárodným federatívnym štátom...» a naozaj každé zoskupenie, čo predstavuje vlastné etnické charakteristiky [...] má svoj vlastný štatút uznaný Zväzom. [...] Ústava ponecháva štátu všetky jeho úlohy. Zdanlivo by to bolo rozdeľovanie moci medzi ľudom, štátom a stranou. Národ, «opravdivý držiteľ moci» (čl. 2), volí Najvyšší soviety s dvoma komorami: Sovietsky zväz (767 poslancov) a Sovietske národnosti (750 poslancov). Štát, ako prejav vôle spoločnosti, presadzuje svoju autoritu prostredníctvom vlády a iných početných reprezentatívnych orgánov. Strana, «ktorá jestvuje v záujme ľudu a pre ľud» (čl. 6, kap. III), je v tom istom čase i mocou, ktorá «vedie a orientuje sovietskú spoločnosť» (čl. 6). Ona je poverená úlohou určovať hlavné politické a ekonomické smery, kontrolovať štátne orgány, jeho ekonomické a spoločenské ustanovizne [...]»

(P. Milza, S. Berstein, *Istoria secolului XX*)

Opierajúc sa o tieto úryvky, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte jednu politickú stranu spomenutú v úryvku **A**. **2 body**
2. Upresnite za pomoci úryvku **B**, informáciu o Najvyššom soviete. **2 body**
3. Uvedte po jednej ústave spomenutej v úryvku **A**, respektíve v úryvku **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce úryvku, v ktorom sa tvrdí, že štát má mnohonárodný charakter. **3 body**
5. Uvedte jeden vzťah príčina – následok, medzi dvoma informáciami z úryvku **A**, upresniac úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Opíšte dve demokratické politické praktiky používané v Európe v 20. storočí. **6 bodov**
7. Uvedte jednu podobnosť medzi ideológiami špecifickými pre totalitné režimy v Európe v 20. storočí. **4 body**

II. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný úryvok:

„Štátny prevrat [...] z 2./14. mája 1864 vyhladil cestu urýchlenému uplatneniu ekonomických a sociálnych reforiem [...]. Oporným bodom bol takzvaný rurálny zákon, dekretovaný 14./26. augusta 1864, ktorým sa zaviedlo veľké prerozdelenie pôdy. Tento zákon uznával úplné vlastnícke práva *poddaných* nad pôdou, ktorú vlastnili v súlade s predchádzajúcimi právnymi ustanoveniami, ktoré im prideliť poľnohospodársku pôdu podľa počtu ťažných zvierat, čiže podľa výrobných schopností každého sedliaka. Tí sedliaci, ktorí ešte nevlastnili pôdu, na ktorú mali právo, mali dostať dodatok, ale [...] tí dedinskí obyvatelia, ktorých zamestnania neboli spojené s poľnohospodárstvom, a ktorí nepracovali *na panskom*, dostali len dom a záhradu. Okrem toho zákon obmedzoval rozlohu pôdy disponibilnú pre sedliakov na dve tretiny zo statku majiteľa. Lesy, významný prvok ekonomického blahobytu mnohých domácností, nevstupovali do týchto výpočtov. Zákon ešte rušil [...] dávky a povinnosti práce, ktoré sedliaci už stáročia mali voči statkárom. [...] Po reforme statkári spolu so štátom ešte vlastnili približne 70% z ornej pôdy a pasienkov, kým sedliacke majetky [...] predstavovali asi 30%. [...]

[Alexandru Ioan] Cuza mal ambiciózne plány vybaviť nový štát modernými inštitúciami. On venoval výnimočnú pozornosť právnemu systému, ktorý chcel netrpezlivo reorganizovať podľa požiadaviek európskej štátnosti. Hodná povšimnutia bola promulgácia nového Občianskeho zákonníka v roku 1864, ktorý zabezpečoval individuálne slobody človeka, garantoval rovnoprávnosť všetkých občanov pred zákonom a zaručoval súkromné vlastníctvo. S cieľom vychovať informovaný a produktívny národ, on navrhol, aby vzdelanie bolo prístupné všetkým spoločenským triedam [...]. Tak promulgoval zákon všeobecného školstva v roku 1864, ktorý upravoval výchovu na všetkých úrovniach a venoval osobitnú pozornosť základnému školstvu, stanovením princípu jeho bezplatnosti a záväznosti.“

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

Opierajúc sa o tento úryvok, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte vodcu rumunského štátu spomínaného v úryvku. **2 body**
2. Upresnite storočie, na ktoré sa vzťahuje úryvok. **2 body**
3. Uveďte za pomoci úryvku právny dokument, pomocou ktorého sa sledovala reorganizácia právneho systému a rok promulgácie tohto dokumentu. **6 bodov**
4. Uveďte za pomoci úryvku dve informácie o „zákone všeobecného školstva“. **6 bodov**
5. Na základe úryvku uveďte jeden náhľad na rurálny zákon, podporiac ho dvoma informáciami z textu. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti výrok, podľa ktorého politický projekt vypracovaný v období 1801-1858 prispel ku vzniku moderného rumunského štátu. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie.) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na asi dvoch stranách esej o lokálnych autonómiách a centrálnych inštitúciách v rumunskom priestore (9. – 18. storočie), berúc do ohľadu:

- uvedenie dvoch lokálnych autonómií zaznamenaných v rumunskom priestore v 9. – 11. storočí;
- uvedenie dvoch charakteristík lokálnych autonómií v rumunskom priestore v 13. storočí;
- upresnenie stredovekého štátu v rumunskom mimokarpatskom priestore a predstavenie jednej jeho centrálnej inštitúcie v 14. – 16. storočí;
- vyjadrenie náhľadu na vývoj jednej centrálnej inštitúcie v rumunskom priestore v 18. storočí, podporiac ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa použitie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie) rešpektovanie **chronologického/logického slovosledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do rozsahu dvoch strán.